

**Національна музична академія України імені П.І. Чайковського
Кафедра теорії і історії культури, аспірантка**

*Автор – Харченко Олена
Науковий керівник – доктор мистецтвознавства,
професор Тишко Сергій Віталійович*

**КИЇВСЬКІ КОНЦЕРТИ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ
(за матеріалами преси 1900–1917 років)**

1. Кінець ХІХ – початок ХХ ст. – період широкої демократизації і професіоналізації музичного мистецтва, час відкриття музичних шкіл, театрів, появи цілого ланцюжка музично-освітніх товариств, розвитку композиторської творчості і концертного життя. Хорові концерти духовної музики в Києві – своєрідне явище музично-виконавського життя міста Києва, яке користувалося постійною увагою і зацікавленістю з боку слухачької аудиторії, й досі лишається ніким не дослідженим.

2. Газета «Киевлянин» – основне архівне джерело вивчення духовних концертів, що містить велику кількість рецензій, анонсів музичних критиків, спогадів виконавців, які намагалися розвивати та популяризувати концерти духовної музики серед широкої слухачької публіки, повноцінно висвітлює мистецьку сутність цих заходів.

3. Популярність «духовних концертів» та виконання музики композиторів різних епох, жанрів, стильових напрямків (західно-європейський та україно-російський класицизм, романтизм, російська духовна музика «нового напрямку»).

- Масштабні багаточастинні твори видатних західноєвропейських композиторів ХVІІІ–ХІХ століття: кантата «Stabat Mater» Дж. Россіні і «Stabat Mater» Дж. Б. Перголезі, Реквієм Дж. Верді, ораторії Л. Бетховена «Христос на Елеонській горі» і Й. Гайдна «Створення світу», які потребують великого складу виконавців (солісти, хор або декілька хорів, оркестр, орган).
- Масштабні твори російських і українських композиторів – Літургії Іоанна Золотоуста П. Чайковського, блискучих і складних концертів М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського.
- Твори представників «нового напрямку» російської духовної музики О. Кастальського, О. Архангельського, С. Рахманінова, П. Чеснокова, М. Гречанінова.
- Надання переваги невеликим творам – як правило, окремим піснеспівам з православних богослужінь, або позабогослужбовим («паралітургічним» за класифікацією О. Гарднера) творам з релігійною тематикою.
- Твори маловідомих авторів, імена яких не залишили значного сліду в історії української і європейської духовної музики.

4. Українські духовні твори доби Середньовіччя, барочної доби, духовні твори українських композиторів-сучасників (М. Леонтовича, К. Стеценка) взагалі не звучали на київських концертах духовної музики. Майже ніколи на

концертах не виконувались композиції української народної музики релігійного змісту – духовні канти, псалми, колядки, щедрівки.

5. Духовний концерт з участю хору костюлу св. Олександра, струнного квартету, солістів та органіста О. Ясіновського як яскравий показник влаштування концертів духовної музики не лише православними, а й католицькими хоровими колективами.

6. О. Кошиць, Я. Калішевський, Я. Яциневич, П. Гончаров, І. Паліцин, М. Надеждинський – найвизначніші диригенти київських концертів духовної музики. Активна участь найвідоміших виконавців світу в цих заходах (П. Гончаров, І. В. Бурська, О. Д. Драгомирецька (Буланова), І. Алчевський).

7. Місця проведення духовних концертів в Києві: Софіївський кафедральний собор, Олександрівська церква, костюл св. Олександра, Київський міський театр, цирк, Зал Купецького зібрання, Київське релігійно-просвітницьке товариство, приміщення Київських духовної Академії, Подольське духовне училище. Вільна поведінка на київських духовних концертах (у порівнянні з правилами, прийнятими на цих заходах в Росії): допускалися оплески та викрикування слів «браво!», «неперевершено!», «чудово!», – так само, як і на духовних концертах у західноєвропейських країнах.

Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка

Кафедра історії музики, аспірант

Автор – Цзен Тао

*Науковий керівник – кандидат мистецтвознавства,
доцент Жишкович Мирослава Андріївна*

ОБРАЗИ КИТАЮ В РІЗНИХ ЖАНРАХ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ МУЗИКИ

Образи Китаю в західноєвропейському музичному мистецтві до XIX ст. відрізняються втіленням екзотичної умовності, насамперед у музично-театральних жанрах та інструментальних творах з програмністю театрального спрямування.

Як приклади можуть послужити чакона з опери «Роланда» Жана Баттіста Люллі (Lully, 1632–1687), у якій радісний народ східного Китаю вшановує Медору як обранця цариці Анжеліки; флейтова композиція «Китайський бамбук» Джузеппе Саверіо Рафаеле Меркаданте (Mercadante, 1795–1870), клавесинна сюїта «Китайці» Франсуа Куперена (Couperin, 1668–1733). Свій внесок у тематику здійснив французький композитор і педагог Франсуа (Еммануель-Жозеф) Базен (Bazin, 1816–1878), автор комічних опер, серед яких виділяється «Подорож до Китаю» (1865).

Середина XIX століття відзначена могутньою хвилею європейських впливів на Китай та Далекий Схід у цілому (порівняти: «японський романтизм»). У Європі спостерігаємо поширення ідей інтернаціоналізму та глибокий інтерес до мистецтва неєвропейських народів, котрий привів до відкриття у 1880-ті роки художньої ідеї «розриву з європоцентризмом» у творчості. Ця ж ідея склала